

Застосування Принципів УНІДРУА як елементу договірної права ЄС: особливості використання в міжнародному комерційному арбітражі

Воронов К. М.¹, Завальна Ж. В.², Устименко О. А.³, Савченко В. О.⁴

Опубліковано	Секція	УДК
21.10.2022	Право	341.63

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7613539>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. У статті досліджується специфіка застосування Принципів міжнародних комерційних договорів УНІДРУА в міжнародному комерційному арбітражі та їх співвідношення з договірним правом ЄС. Розглянуто особливості приватно-правової уніфікації договірної права, а саме використання цих Принципів в арбітражному провадженні.

В дослідженні автори зазначають, що основною перевагою Принципів УНІДРУА в міжнародному комерційному арбітражі полягає в їх використанні усіма правовими системами і враховуючи транскордонний характер арбітражного провадження це робить їх більш привабливим для сторін. Подібна недержавна кодифікація, визнана у світовому співтоваристві, цілком може зайняти місце національного права у регулюванні міжнародних комерційних відносин.

В статті проаналізовано арбітражну практику і зроблено висновок про те, що положення про включення в договір використання Принципів УНІДРУА свідчило про намір сторін виключити застосування національного права та підпорядкувати укладені між ними договори загальноновизнаним нормам та принципам, які враховували б транскордонну специфіку їхніх правовідносин. Акцентовано увагу на тому, що «сліпе» використання Принципів може суперечити справжній волі сторін, оскільки далеко не всі положення принципів відображають загальноприйняті правові підходи.

Ключові слова: міжнародний комерційний арбітраж, Принципи УНІДРУА, уніфікація договірної права, договірне право ЄС, арбітражне провадження, *lex mercatoria*.

¹ Воронов К. М., кандидат юридичних наук; старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5315-9574>

² Завальна Ж. В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна; Співробітник Інституту держави та права ім. В.М. Корецького НАН України, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-6511-2482>

³ Устименко О. А., кандидат юридичних наук, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1861-8306>

⁴ Савченко В. О., кандидат юридичних наук, доцент; доцент кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна; Науковий співробітник Оксфордського університету, Оксфорд, Великобританія, <https://orcid.org/0000-0001-7104-3559>

Application of the UNIDROIT Principles as an element of EU contract law: international commercial arbitration features

Annotation. EU contract law and international commercial arbitration have developed at an extremely rapid pace in recent decades. Such progress made their merger almost inevitable. Proceedings in international commercial arbitration rarely become known outside the parties involved, and even when they do, they do not generate significant legal debate. Such an approach may lead to the belief that, except in some exceptional circumstances, EU contract law and international commercial arbitration constitute "two legal orders that are traditionally considered to coexist simply, functioning in parallel."

The article is devoted to analyzing UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts in international commercial arbitration and their correlation with EU contract law. Furthermore, the peculiarities of the private-law unification of contract law, namely the use of these Principles in arbitration proceedings, are considered.

In this article, the authors note that the main advantage of the UNIDROIT Principles in international commercial arbitration is their use by all legal systems. In addition, the cross-border nature of arbitration proceedings makes them more attractive to the parties. Moreover, such non-state codification, recognized globally, may take the place of national law in regulating international commercial relations.

Arbitration practice and concluded clause on the inclusion in the contract of the use of the UNIDROIT Principles indicated the intention of the parties to exclude the application of national law and to subordinate the contracts concluded between them to generally recognized norms and principles that would take into account the cross-border specificity of their legal relations. Attention is drawn to the fact that the "blind" use of the Principles may contradict the true will of the parties since not all provisions of the Principles reflect generally accepted legal approaches.

Keywords: international commercial arbitration, UNIDROIT Principles, unification of contract law, EU contract law, arbitration proceedings, *lex mercatoria*.

Вступ

Договірне право ЄС та міжнародний комерційний арбітраж розвивалися надзвичайно стрімкими темпами протягом останніх десятиліть. Такий прогрес зробив їх злиття майже неминучим. Провадження в міжнародному комерційному арбітражі доволі рідко стають відомими за межами залучених сторін, і, навіть якщо це і відбувається вони, здається, не викликають значних правових дискусій. Подібний підхід може привести до переконання, що за винятком деяких виняткових обставин, договірне право ЄС і міжнародний комерційний арбітраж становлять «два правопорядки, які традиційно вважаються просто співіснуючими, функціонуючи паралельно».

Проблематиці застосування Принципів міжнародних комерційних договорів УНІДРУА (далі – Принципи УНІДРУА чи Принципи) присвячено увагу у дослідженнях М. Bonnel, J. Crawford, F. Dasser, P. Fouchard, E. Gaillard, B. Goldman, O. Lando, M. Scherer, A. Sinclair, Г. В. Друзенко, В. Є. Мармазова, А.А. Мережко, Ю. Д. Притики та ін. Проте окремих досліджень щодо використання Принципів як елементу договірного права ЄС та їх специфіки в арбітражному провадженні проведено не було.

У другій половині ХХ ст. *leges arbitri* країн із розвиненим регулюванням у сфері міжнародного комерційного арбітражу стали змінюватися з метою розширення переліку джерел, яким сторони арбітражної угоди могли б підпорядкувати свої правовідносини. Для цього в положеннях *leges arbitri* поняття «право» було замінено терміном «норми права», який сьогодні тлумачиться більшістю фахівців у галузі арбітражу як «вибір з припущенням» не лише права, що діє у конкретній державі, а й

окремих норм права, які можуть бути у джерелах, які не мають обов'язкової юридичної сили. До таких джерел належать, зокрема, Принципи УНІДРУА. Метою статті є встановлення особливостей та ролі приватно-правової уніфікації на прикладі Принципів УНІДРУА, а саме специфіки їх використання в арбітражному провадженні.

Результати

Наприкінці ХХ століття міжнародне співтовариство отримало такі інструменти, як Віденська конвенція 1980 року, Європейські принципи договірної права та Принципи УНІДРУА. Ця «трійця», за справедливим зауваженням Ландо, утворює найважливішу частину нового *lex mercatoria* [1, с. 382] і має значний вплив на розуміння структури договірної права ЄС.

Робота над цим документом розпочалася у 1971 р., коли Адміністративною радою у робочу програму було включено підготовку уніфікації загальної частини договірної права та створено робочу групу у складі Р. Давида, К. Шмітгоффа та Т. Попеску для підготовки документа, названого спочатку «Прогресивна кодифікація права міжнародної торгівлі» та згодом – «Підготовка Принципів міжнародних комерційних договорів».

Принципи становлять абсолютно новий підхід до уніфікації. Розроблені групою визнаних у міжнародному юридичному світі експертів (які виступали саме в якості фахівців, а не як представники держав), вони відображають ті основи складання та реалізації міжнародних комерційних контрактів, які визнані всіма правовими системами. Це зумовило оцінку Принципів у вигляді переліку основних правил, що поєднують, за словами М. Бонеля [2, с. 14], суміш традицій та інновацій, що забезпечило їх успіх як серед комерсантів, так і серед арбітрів та суддів. Про це свідчить використання арбітрами Принципів у ухвалених ними рішеннях.

Правила, що містяться у Принципах УНІДРУА містять всі ознаки соціальних регуляторів. Однак, чи можна їх назвати правовими приписами? Для відповіді на це питання необхідно з'ясувати, чи мають зазначені правила юридичну силу, чи можемо ми їх вважати частиною договірної права, зокрема, ЄС. З'ясування цього дозволить вирішити практичне завдання, що полягає у визначенні випадків та порядку застосування принципів, у нашому випадку – у міжнародному комерційному арбітражі.

Загальновизнаною можна назвати думку про те, що Принципи УНІДРУА є документом виключно рекомендаційного характеру, що не має ознаки загальнообов'язковості [3, с. 230].

Більш точною є характеристика Принципів як рекомендаційного документа, особливістю якого є різноманітність варіантів його застосування, зафіксованих у Преамбулі:

Ці Принципи встановлюють загальні правила для міжнародних комерційних договорів.

Вони повинні застосовуватись, коли сторони дійшли згоди про те, що їхній договір буде регулюватись цими Принципами.

*Вони можуть застосовуватись, коли сторони погодились, що їхній договір буде регулюватись загальними принципами права, *lex mercatoria* або аналогічними положеннями.*

Вони можуть застосовуватись, коли сторони не обрали право, яким буде регулюватись їхній договір.

Вони можуть застосовуватись для тлумачення або доповнення міжнародних уніфікованих правових актів.

Вони можуть застосовуватись для тлумачення або доповнення внутрішнього права держави.

Вони можуть слугувати як приклад для національних та міжнародних законодавців [4].

Проте різноманітність випадків застосування Принципів залишає підґрунтя для дискусій. Найбільш дискусійним, мабуть, є питання про те, які наслідки має вибір сторонами Принципів УНІДРУА в якості права, що підлягає застосуванню до договору.

У вирішенні цього питання склалися два підходи. По-перше, такий вибір можна розглядати як матеріальне відсилання, яке тягне за собою інкорпорацію положень Принципів у договір. У цьому разі їхня дія обмежена імперативними нормами застосовного національного права (тобто межами свободи договору). Цей підхід можна назвати традиційним та характерним для національних судів.

По-друге, такий вибір можна розглядати як колізійне відсилання, реалізацію автономії волі у розумінні міжнародного приватного права, що тягне за собою застосування Принципів замість будь-якого національного права. У практиці міжнародного комерційного арбітражу подібний підхід набув поширення завдяки особливостям визначення арбітрами права, що застосовується.

Недержавна кодифікація високого рівня, визнана у світовому співтоваристві, цілком може зайняти місце національного права у регулюванні міжнародних комерційних відносин. Проте основна перешкода у реалізації цього підходу у практиці національних судів полягає в тому, що при розгляді спорів вони *ex officio* зобов'язані керуватися правом відповідної держави, у тому числі і її колізійними нормами. Таким чином, практичне вирішення цього питання зводиться до зміни підходу до автономії волі у національному колізійному праві.

Теоретично це означає перегляд традиційного уявлення про автономію волі в розумінні міжнародного приватного права, а також про колізійний механізм в цілому. З реалізацією такого підходу пов'язані і практичні складнощі: це вимагатиме створення чітких критеріїв для віднесення недержавних регуляторів до «розроблених», «загальноновизнаних» і т.п.

Водночас жорстке санкціонування державою конкретних інструментів може не дати позитивного результату, оскільки це призведе до втрати гнучкості та незалежності, властивої їм зараз. На наш погляд, збереження традиційних понять та принципів міжнародного приватного права анітрохи не перешкоджає застосуванню таких недержавних регуляторів, як принципи УНІДРУА.

У разі якщо розглядати застосування принципів УНІДРУА як здійснення сторонами договірної свободи, сфера їх застосування обмежується лише імперативними нормами зобов'язального статуту. У більшості національних систем приватного права договірне право (особливо право, що застосовується до міжнародних комерційних відносин) здебільшого складається з диспозитивних норм. Число імперативних норм у цій сфері практично дорівнює кількості надімперативних норм, що діють незалежно від застосовного права. У цій ситуації межі дії недержавних регуляторів, інкорпорованих у договір, в більшості випадків збігаються з межами дії іноземного права.

Дискусії також викликає питання про те, чи можуть Принципи УНІДРУА застосовуватись без посилання на них у контракті. У преамбулі до Принципів йдеться про можливість їх застосування арбітрами у разі, коли сторони визначили, що їх контракт буде регулюватися загальними принципами права або *lex mercatoria*, а також коли сторони не визначили своєю угодою застосовне право.

Вважаємо, що при вирішенні цього питання необхідно мати на увазі наступне. Арбітри при вирішенні спору керуються насамперед угодою сторін. Ні Принципи УНІДРУА, ні інші недержавні регулятори не застосовуються арбітрами як норми, що мають заздалегідь встановлену юридичну силу. У зв'язку з цим відсутність вибору права, як і посилання на *lex mercatoria* у контракті, саме по собі не передбачає

застосування принципів УНІДРУА. Однак з урахуванням обставин справи (у тому числі і з урахуванням факту укладення арбітражної угоди) арбітри можуть зробити висновок про те, що сторони мали на увазі застосування Принципів до їхнього договору або таке застосування буде відповідати їх розумним очікуванням. В іншому випадку Принципи УНІДРУА не можуть бути використані [5, с. 133-150].

У розглянутих нами випадках основою юридичної сили Принципів УНІДРУА є волевиявлення (пряме чи опосередковане) сторін міжнародного комерційного договору. При цьому здебільшого таке волевиявлення відбувається шляхом включення посилання на Принципи до тексту договору. У такому разі положення принципів набувають чинності індивідуальних правових приписів (аналогічних договірним умовам), обов'язкових до виконання сторонами договору. Можемо зазначити, що у порівнянні з Віденською конвенцією 1980 р. сфера дії Принципів ширша: їх положення можна застосувати не лише до договорів купівлі-продажу, а до будь-яких комерційних договорів.

Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) зазначала, що Принципи УНІДРУА містять всеосяжне зведення норм про міжнародні комерційні договори, яке доповнює низку документів у галузі права міжнародної торгівлі, включаючи Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про купівлю-продаж товарів (Відень, 1980 рік), привітала УНІДРУА із черговим внеском у справу сприяння розвитку міжнародної торгівлі шляхом підготовки загальних норм щодо міжнародних комерційних договорів та рекомендувала використовувати у відповідних випадках Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА [6].

Щодо практики застосування Принципів можемо зазначити, що у справі № 9474, розглянутій за Арбітражним регламентом ІСС, сторони погодилися з припущенням складу арбітражу про те, що арбітражним застереженням, передбачено вирішення спору «за справедливістю», і вказувалося на застосування «загальних стандартів та норм міжнародних контрактів» [7]. На думку арбітрів, до джерел, що відображають такі стандарти і норми в контексті даного спору, слід віднести Конвенцію ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, Принципи УНІДРУА та Принципи європейського договірного права.

Схожий підхід можна виявити у справі № 7110, розглянутій за Арбітражним регламентом ІСС, в якій фігурували умови про вирішення спору на основі «законів чи норм природної справедливості» (Laws or rules of natural justice). На думку арбітрів, це положення свідчило про намір сторін виключити застосування національного права та підпорядкувати укладені між ними договори загальноновизнаним нормам та принципам, які враховували б транскордонну специфіку їхніх правовідносин. Такі загальноновизнані норми та принципи, згідно з арбітражним рішенням, були «переважно відображені в Принципах УНІДРУА» [8].

У ще одному спорі, врегульованому згідно з Арбітражним регламентом ІСС, застереження про застосовне право передбачало кумулятивне застосування права Алжиру, загальних принципів права та міжнародних торгових звичаїв. Вирішуючи питання про компенсації втрати сприятливої можливості (шансу), арбітри процитували ст. 7.4.3 (2) Принципів УНІДРУА, зазначаючи, що їх зміст відображає загальноновизнані норми та практику міжнародних контрактів [9].

Крім зазначених вище випадків, арбітри також зверталися до тексту Принципів УНІДРУА у справах, де фігурували застереження щодо застосування «звичаїв міжнародної торгівлі» [10], «міжнародного права» [11] та «загальних принципів права» [12].

Використання Принципів УНІДРУА для встановлення змісту *lex mercatoria*, загальних принципів права та інших розпливчастих концепцій представляється зручним і розумним рішенням, що дозволяє визначити конкретний перелік норм

матеріального права, які застосовуються до суті спору, без звернення до права будь-якої суверенної держави (як імовірно і бажають сторони, включаючи до договору посилання на *lex mercatoria*).

У той же час наголошується, що «сліпе» використання Принципів УНІДРУА в тому випадку, коли сторони домовилися про застосування *lex mercatoria* або загальних принципів права, може суперечити справжній волі сторін, оскільки далеко не всі положення принципів відображають загальноприйняті правові підходи [13].

У преамбулі до Принципів у редакції 1994 р. прямо йдеться, що, крім загальноприйнятих норм, вони також містять «найкращі», з погляду укладачів, «рішення», розроблені з метою максимального забезпечення інтересів транскордонного співробітництва [14]. У зв'язку з цим найбільш правильним вбачається підхід обраний у справі № 7375, розглянутій за Арбітражним регламентом ІСС. Дійшовши висновку про неможливість застосування в даній справі права будь-якої національної правової системи, склад арбітражу ухвалив вирішити спір між американською компанією та іранським урядом на основі «загальних принципів та норм права, застосованих до міжнародних договірних зобов'язань, які можуть бути кваліфіковані як норми права та отримали широке визнання у міжнародній бізнес-спільноті, включаючи... *lex mercatoria*, беручи до уваги будь-які релевантні торговельні звичаї, а також Принципи УНІДРУА, наскільки вони можуть розглядатися як відображення загальноприйнятих принципів та норм» [15].

У деяких арбітражних провадженнях посилання в договорі на звичаї міжнародної торгівлі було інтерпретовано як посилання на Принципи УНІДРУА [16]. Не можна не відзначити спірний характер такого рішення. Звичай за своєю юридичною силою є ідентичними простим договірним умовам і підпорядковані застосовному праву.

В офіційних коментарях до Принципів зазначено, що звичаї «пов'язують сторони як умови договору». Отже, за відсутності інших обставин, що свідчать про бажання сторін повністю підкорити їхні правовідносини позанаціональному регулюванню, сама собою згадка звичаїв міжнародної торгівлі не є достатньою підставою для застосування Принципів УНІДРУА [17].

Згідно з преамбулою Принципів вони також «можуть використовуватися у випадку, коли сторони не обрали право, яке регулює їхній договір». Як було зазначено, завдяки використанню формулювання «норми права» у *leges arbitri* у міжнародному комерційному арбітражі визнається допустимість колізійного вибору позанаціональних джерел, включаючи Принципи УНІДРУА.

У деяких правопорядках законодавство у сфері міжнародного комерційного арбітражу забезпечує можливість застосування «норм права» арбітрами з власної ініціативи, без вибору застосовного права сторонами. Так, відповідно ст. 1511 Цивільного процесуального кодексу Франції без вибору застосовного права сторонами склад арбітражу вирішує спір згідно з нормами права, «які він вважатиме відповідними» [18].

Схожа норма міститься у ст. 187 Закону Швейцарії «Про міжнародне приватне право»: склад арбітражу розглядає спір згідно з «нормами права, з якими спір має найтісніший зв'язок» [19]. Швейцарське регулювання, що оперує традиційною для колізійного методу концепцією найбільш тісного зв'язку, може тлумачитися як таке, що обмежує перелік застосовних норм права національним регулюванням.

Інтенсивність дискусій про шляхи розвитку європейського договірного права досягла свого апогею у 1999–2003 рр. Про це свідчать численні публікації статей, книг, монографій як європейських, і американських учених. Найбільш обговорюваним постало питання про необхідність (і можливість) прийняття Європейського Цивільного кодексу. Згодом інтенсивність дебатів про шляхи формування загальноєвропейського приватного права та прийняття єдиного кодифікуючого акта дещо знизилася. Проте,

як зазначив Європейський парламент в одній зі своїх резолюцій, реалізація ініціатив у галузі європейського договірного права є найбільш важливим процесом у розвитку цивільного права об'єднаної Європи [20]. У цьому контексті безперечний інтерес представляє питання щодо напрямів розвитку європейського договірного права.

У той самий час використання позанаціональних джерел може бути основою скасування чи відмови у визнанні і виконанні арбітражного рішення за наявності процесуальних порушень під час визначення та застосування матеріального права. Так, в одному із коментарів до Принципів УНІДРУА зазначається, що як таке порушення може розглядатися довільне застосування Принципів без попереднього обговорення цього питання сторонами арбітражного розгляду. У цьому разі арбітражне рішення може стати невиконуваним через його протиріччя публічному порядку через порушення права сторін викласти свої позиції, що є елементом права на справедливий судовий розгляд (ст. V (2) (b) Нью-Йоркської конвенції). Іншою потенційною підставою відмови у визнанні та виконанні арбітражного рішення або його скасуванні в описаному вище випадку може стати недотримання процедури, узгодженої сторонами (ст. V(1)(d) Нью-Йоркської конвенції).

Можемо зазначити, що саме для міжнародного комерційного арбітражу використання Принципів УНІДРУА виступає яскравим прикладом лібералізації в сфері договірних правовідносин і можливістю для сторін керуватися не лише положеннями національного законодавства, а і спеціальними позанаціональними договірними спроможностями в сфері арбітражних процедур.

Висновки

Дослідження, що було проведено дає нам змогу стверджувати, що Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА виступають ключовим елементом приватно-правової уніфікації договірного права ЄС і мають значний вплив на провадження в міжнародному комерційному арбітражі, враховуючи значне розширення можливостей учасників арбітражного процесу. Новизна підходів Принципів УНІДРУА полягає саме в їх позанаціональному характері і можливості виходити за межі прив'язки до матеріального права конкретної держави. Саме визнання Принципів УНІДРУА усіма правовими системами надає їм можливість не лише не суперечити національному законодавству держави, а і доповнювати його в певних елементах договірного регулювання. Окрім того, більш ліберальний підхід арбітрів до вирішення питань вибору застосовного права обумовлений специфікою правової природи міжнародного комерційного арбітражу. Завдяки своєму транснаціональному характеру, Принципи УНІДРУА можуть використовуватися в міжнародному арбітражному розгляді для наповнення змістом таких концепцій, як *lex mercatoria*. При цьому, однак, необхідно забезпечувати дотримання процесуальних прав сторін, надаючи їм можливість викласти свої позиції щодо допустимості застосування Принципів у конкретному спорі.

Список використаних джерел

1. Lando, O. CISG and Its Followers: A Proposal to Adopt Some International Principles of Contract Law. *American Journal of Comparative Law*. 2005. № 53. pp. 379–401.
2. Bonell M. *International Restatement of Contract Law*. Transnational Juris Publications Inc. N-Y, 1994. P. 14.
3. Bonell, M. J. The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts and the Principles of European Contract Law: Similar Rules for the Same Purposes? *Uniform Law Review*. 1996. № 26. pp. 229–246.
4. Principles of International Commercial Contracts and the Principles. URL: <https://www.unidroit.org/english/documents/2004/study50/s-50-98-e.pdf>

5. Lowenfeld, A. F. *Lex Mercatoria: An Arbitrator's View*. *Arbitration International*. 1990. № 2. pp. 133–150.
6. Доповідь Комісії ООН із права міжнародної торгівлі. Сорок п'ята сесія (25 червня – 6 липня 2012 р.), документ А/67/17.
7. ICC Arbitration Case № 9474, Award, February 1999. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?pid=2&id=690&do=case>
8. ICC Arbitration Case № 7110, First Partial Award, 1995. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=713>
9. ICC Arbitration Case № 8264, Award, 1997. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=658>
10. ICC Arbitration Case № 12040, Award, 2003. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=1418>
11. ICC Arbitration Case № 12111, Partial Award, 2003. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=956>
12. ICC Arbitration Case № 8264, Award, 1997. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=658>
13. Crawford J., Sinclair A. *The UNIDROIT Principles and their Application to State Contracts // ICC International Court of Arbitration Bulletin. Special Supplement*. 2002. P. 57.
14. Introduction to the 1994 UNIDROIT Principles. URL: <https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-1994>
15. ICC Arbitration Case № 7375, Award, 1996. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=625>
16. ICC Arbitration Case № 12040, Award, 2003. URL: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=1418>
17. Scherer M. *The Use of the PICC in Arbitration. Commentary on the UNIDROIT principles of international commercial contracts (PICC)* S. Vogenauer, J. Kleinheisterkamp (eds.). Oxford, 2009. P. 89.
18. Code de procédure civile, version consolidée au 1 janvier 2018. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr>
19. Loi fédérale du 18 décembre 1987 sur le droit international privé. URL: <https://www.admin.ch/opc/fr/classifiedcompilation/19870312/index.html>
20. European Parliament resolution on European contract law of 4 September 2006 //P6_TA (2007)0366. URL: http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/cont_law/ep_resolution_07092006_en.pdf